



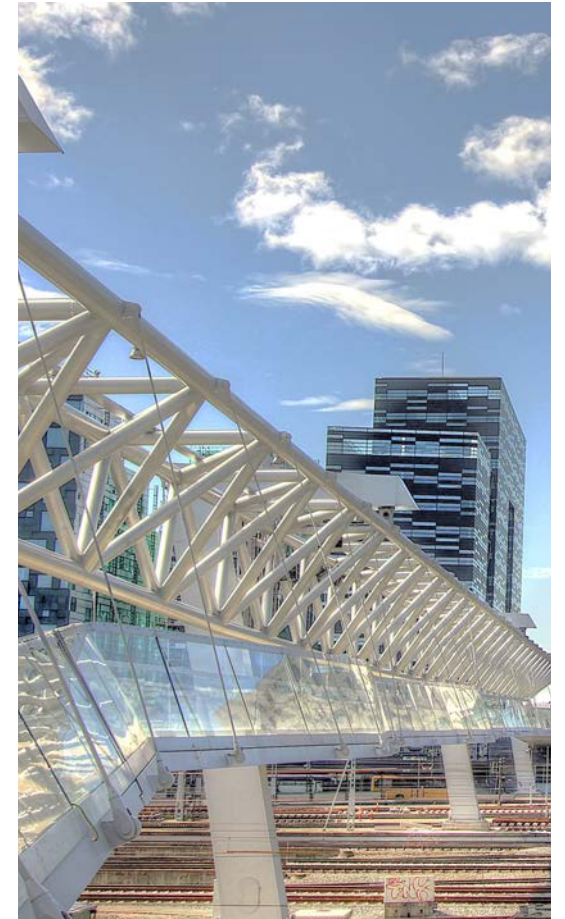
Egen Fremtid
Selvbestemmelse – hele livet

Fremtidsfullmakt

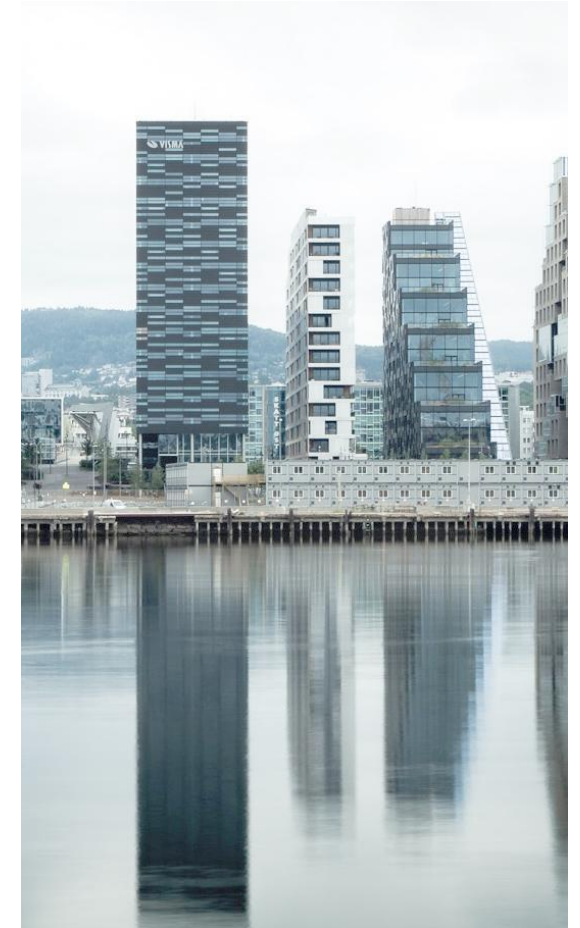
Sagene Torshov eldreuniversitet

29. mars 2023

- Hva og hvem er Egen Fremtid AS
- Vergemål
- Arv og skifte
- Fremtidsfullmakt

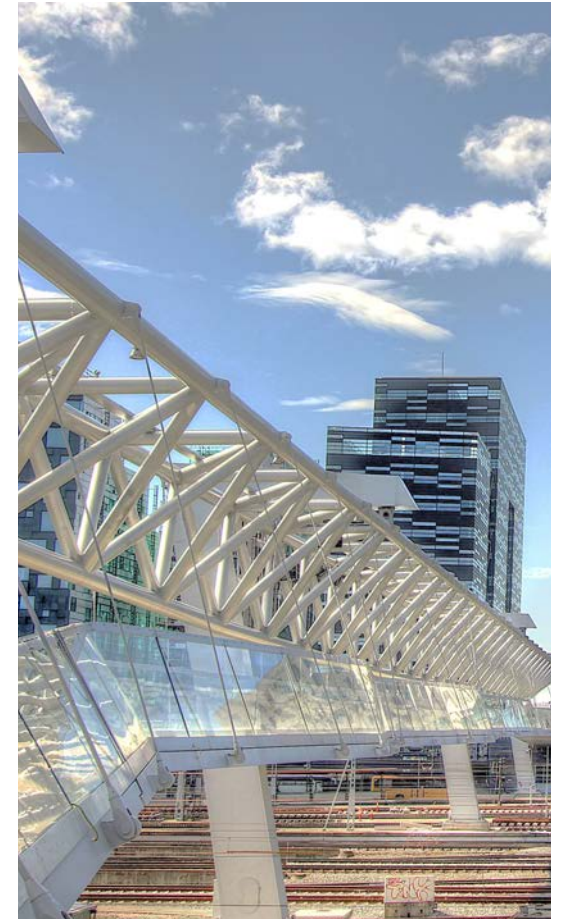


Egen fremtid AS leverer rådgivning med fokus på privatøkonomiske og juridiske disposisjoner.



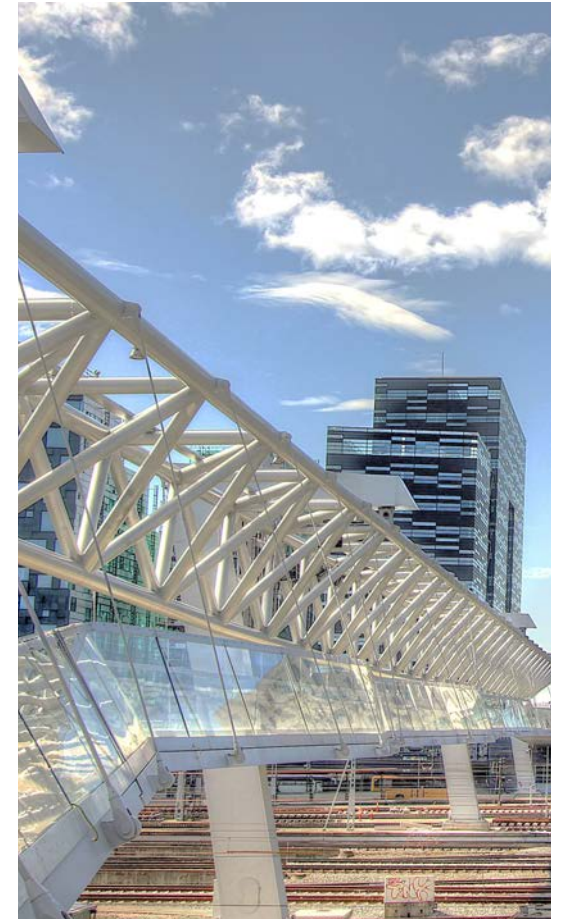
Fagansvarlig og påtroppende daglig leder advokat Pål Hamre Ness

- Partner i Krogh & Co Advokatfirma DA med hovedsakelig privatrett, med god erfaring innen arv, skifte, vergemål og fremtidsfullmakt
- Har drevet egen advokatpraksis i Oslo i ca. 10 år fra 2002-2013
- Har betydelig erfaring som fagansvarlig for arv- og skiftesaker hos vergemålsavdelingen i Statsforvalteren i Oslo og Viken fra 2013-2022.

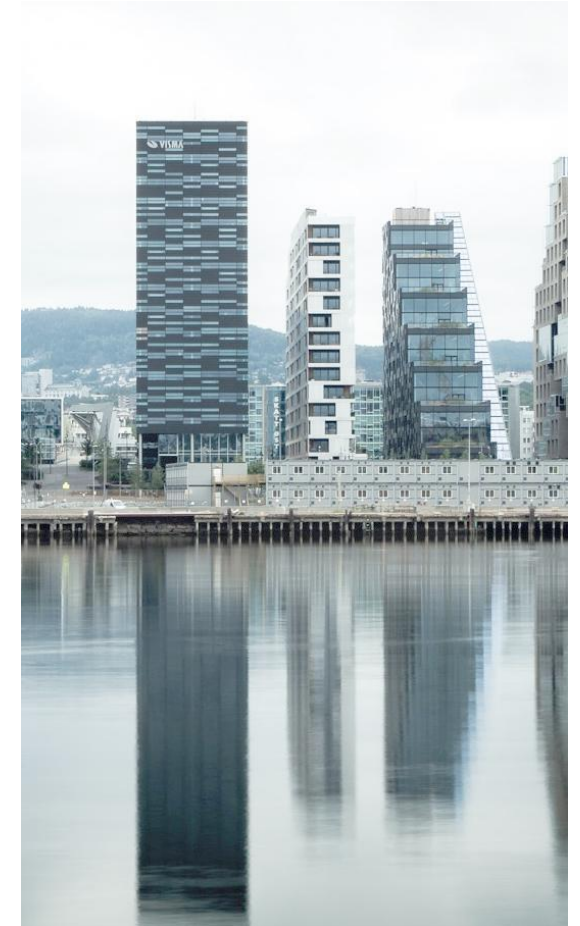


Seniorrådgiver Anne Kari Vindenes

- Utdannet økonom og mangeårig bedriftsleder
- Profesjonell fast Verge for Statsforvalter i Oslo og Viken siden 2005
- Mangeårig foredragsholder og lederutvikler
- Daglig leder i Transformator AS
- Brennende engasjement for vergemål og fremtidsfullmakter
- Nestleder i Profesjonelle Vergers Interesseorganisasjon
- Meget god kunnskap om vergemålsloven.
- Meget god kunnskap om hva det innebærer å settes under vergemål.



- **Verdikjeden:**
 - Justis- og beredskapsdepartementet
 - SRF (Statens sivilrettsforvaltning)
 - Statsforvalter (vergemålsavdeling)
 - SFOV Statsforvalter i Oslo og Viken
- Vergemålsloven regulerer fremtidsfullmakt



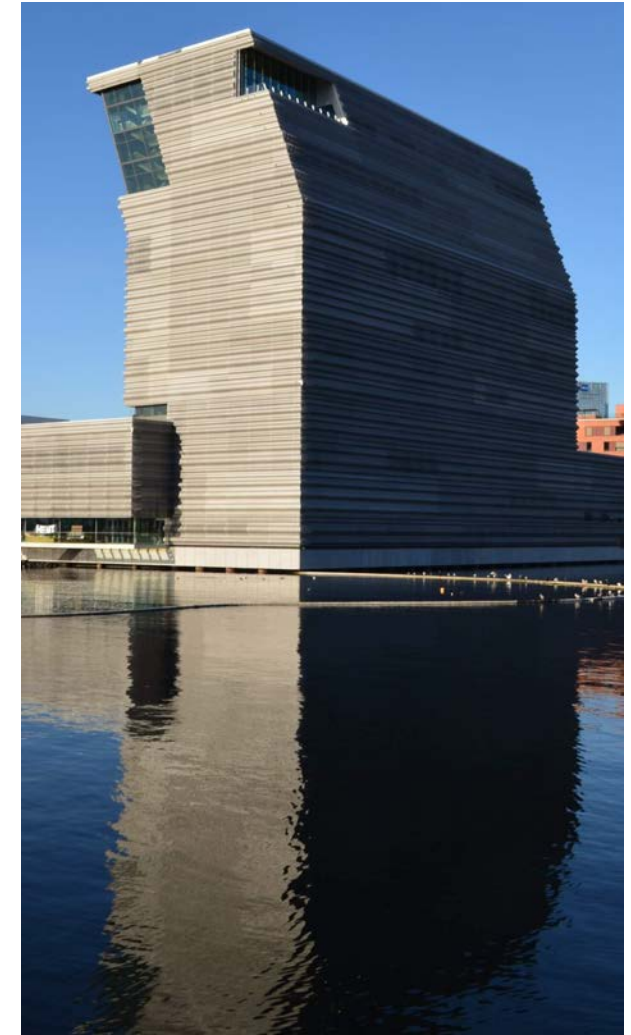
Vergemålsloven

- Lov av 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål i kraft fra 1. juli 2013.
- **Nye privat rettslige ordninger**
 - Vanlig fullmakt
 - Vedvarende fullmakt
 - Legalfullmakt
 - Fremtidsfullmakt



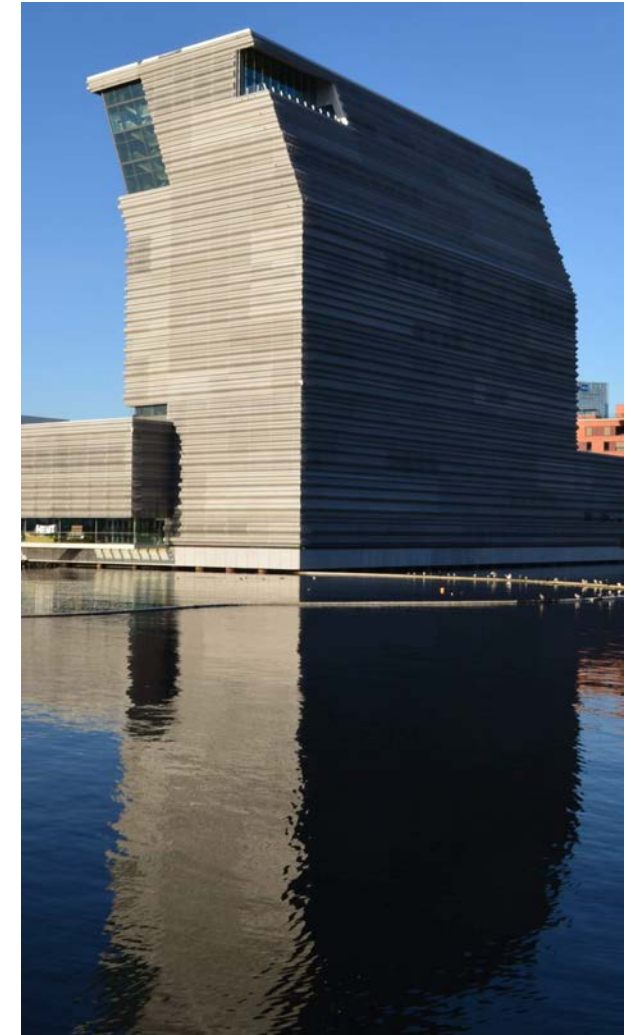
Hva er vergemål?

- Vergemål for voksne kan opprettes når det foreligger en medisinsk diagnose knyttet til sinnslidelse eller alvorlig svekket helbred og det er åpenbart at personen ikke er i stand til å ivareta sine egne Interesser.



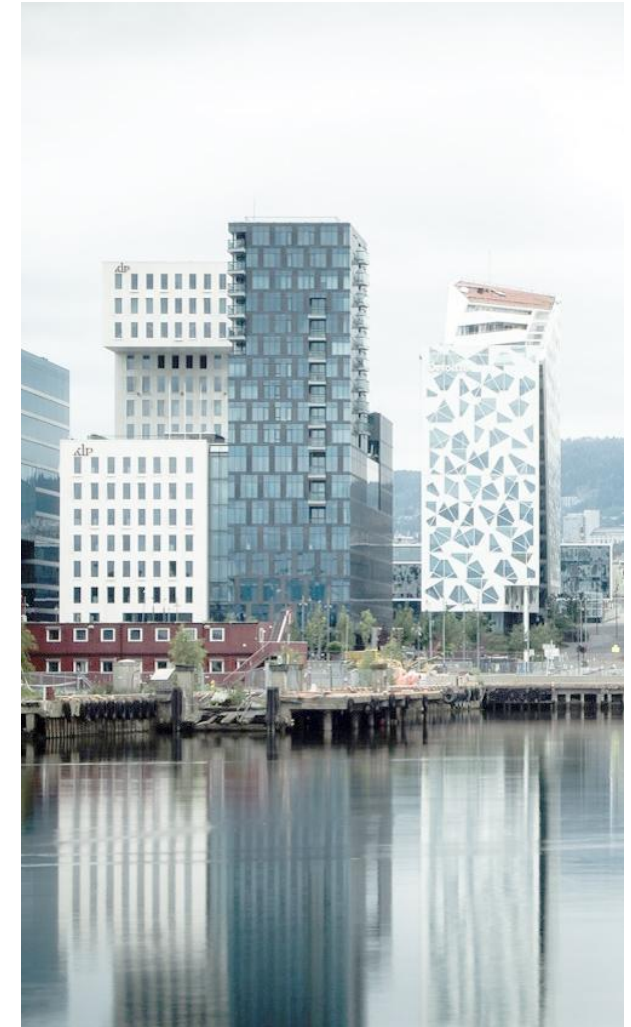
Ulike typer verger

- Familieverger
- Foreldre som verger for sine barn
- Faste profesjonelle verger



Grunnvilkår for vergemål - voksne

- Krav til diagnose. Sinnslidelse, herunder demens, psykisk utviklingshemming, rusmiddelmisbruk, alvorlig spillavhengighet eller alvorlig svekket helbred
- Krav til legeerklæring
- Årsakssammenheng mellom personens tilstand og den manglende evnen til å ivareta sine interesser



Fratakelse av rettslig handleevne

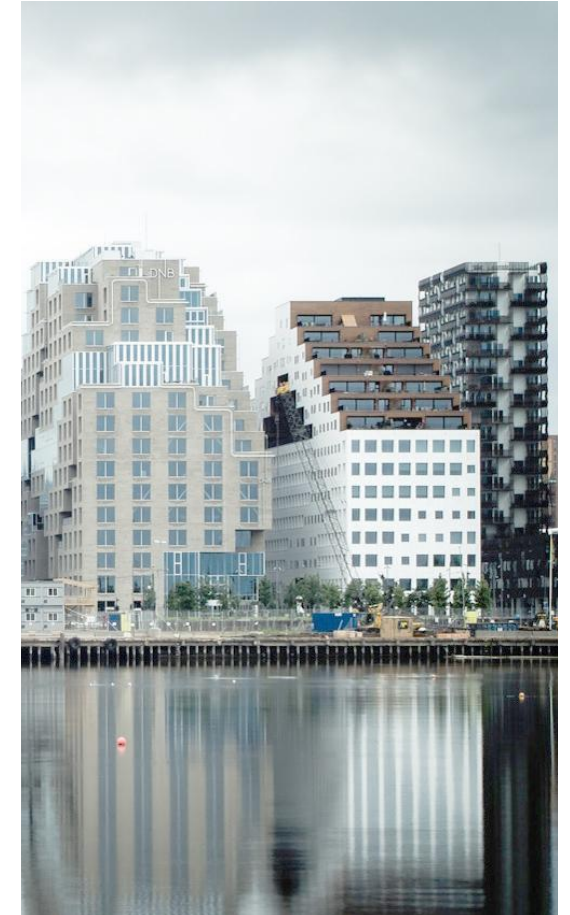
Tidligere omtalt som «umyndiggjøring»

- Hel fratakelse av rettslig handleevne
- Delvis fratakelse av rettslig handleevne
- På det økonomiske området
- På det personlige området
- Resthandleevne



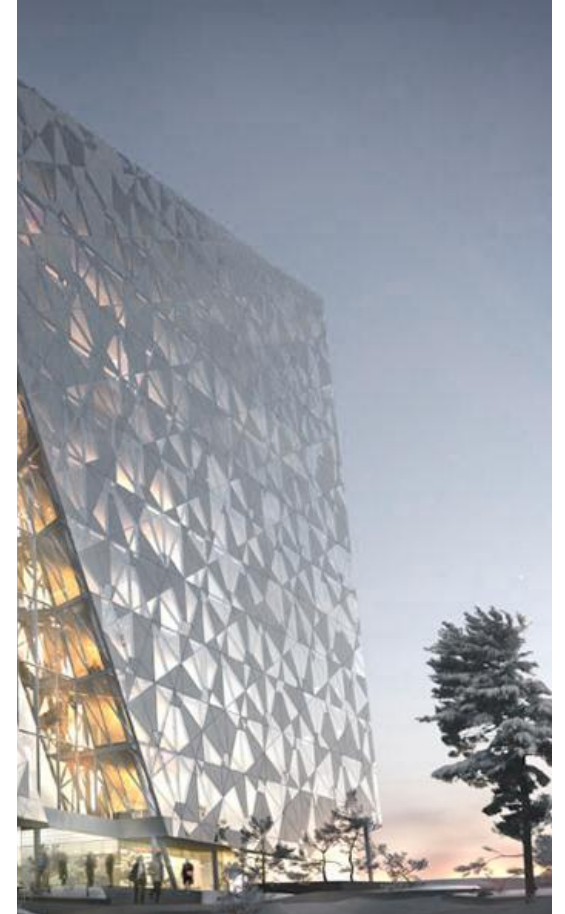
Omfang

- Vergemålets omfang skal begrenses
- Kan endre seg over tid
- Den som står under vergemål skal høres
- Vergemålet skal tilpasses den som står under vergemål på en fornuftig måte
- Økonomisk
- Personlig/juridisk



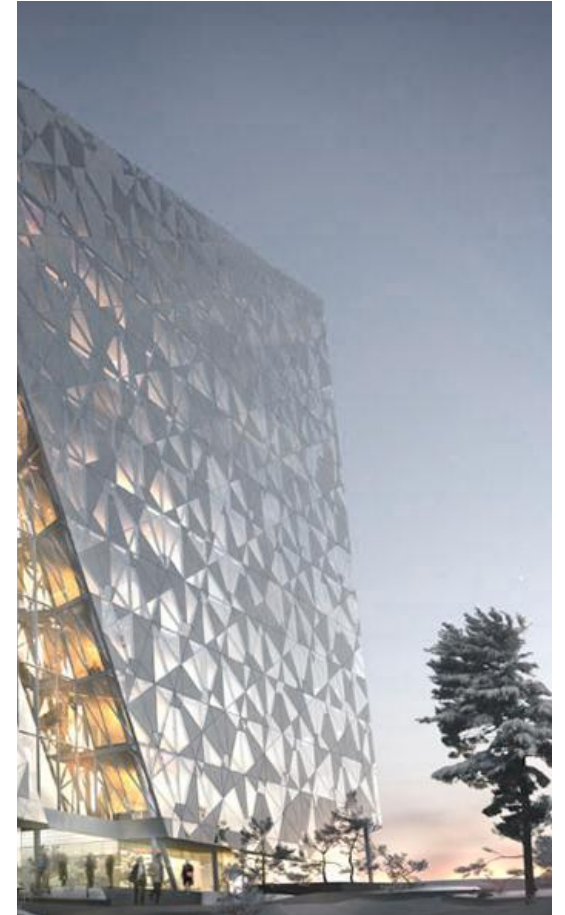
Godtgjørelse og utgiftsdekning

- Personlig oppnevnt verge - kr 4 000 (alminnelig verge)
- Profesjonell verge - kr 10 000 (fast verge)
- Advokat - offentlige satser
- Unntaksvis - timebetaling kr 200/400
- Godtgjørelsen gir skattefradrag



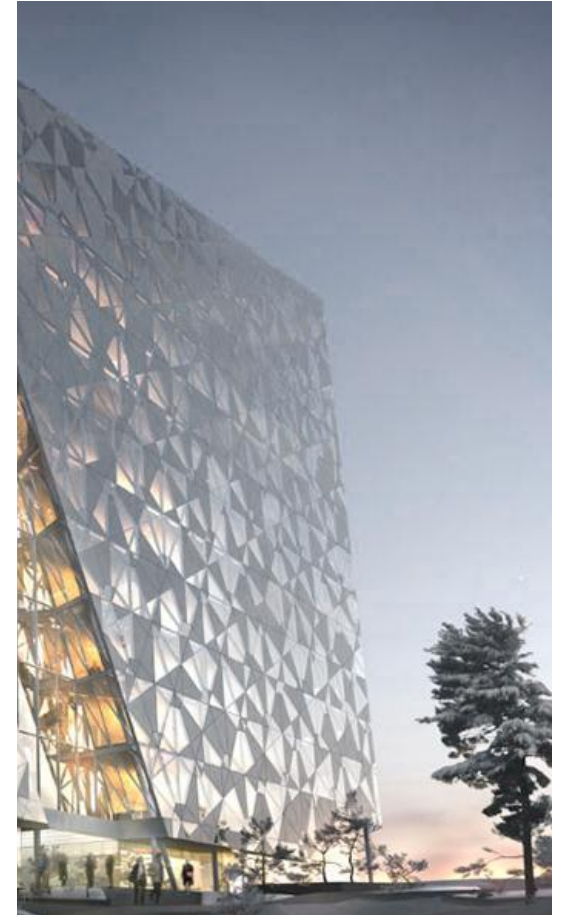
Arv & Skifte

- juridisk bistand i arv- og skiftesaker
- gjennomføring av arveoppgjør
- planlegge forskudd på arv
- opprettelse av testamenter



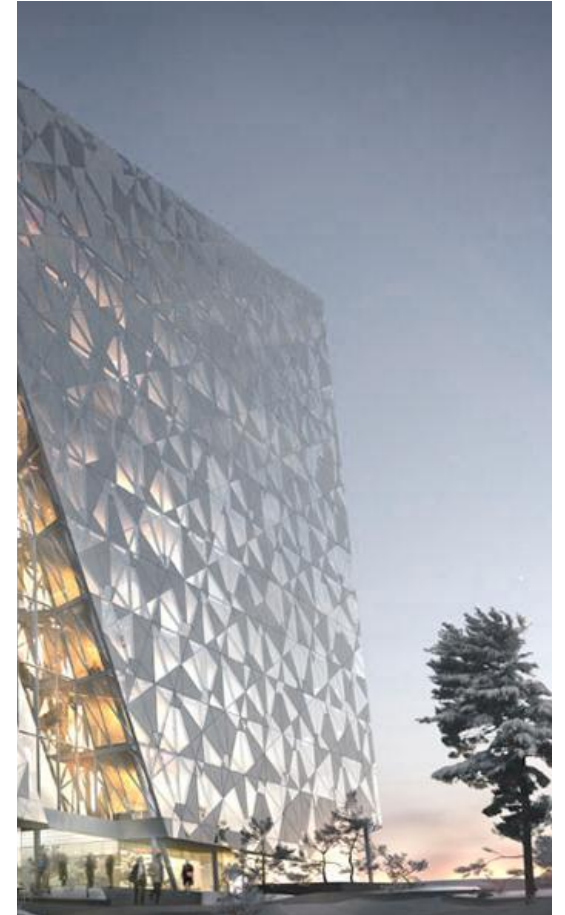
Testamente

- Hvis ikke arvelater har skrevet et testament blir arven fordelt etter arvelovens bestemmelser.
- Det kan være gode grunner til å fravike arvelovens normalordning der det er mulig, for eksempel at en ønsker at en samboer eller nye ektefelle skal få sitte i utskifte, eller at et barn skal få arve mer enn øvrige barn i forbindelse med at vedkommende skal overta familiebedriften, eller lignende.
- Det er strenge formregler for utforming av et testament og begrensinger for hva som kan bestemmes i et testament. Adv. Ness har lang erfaring med å rådgi og veilede i forbindelse med utforming av testamenter, herunder å orientere om konsekvenser for arverettslige disposisjoner. Ness opptre også jevnlig som testamentsfullbyrdere og sikrer at testators vilje faktisk blir oppfylt.



Arveoppgjør

- For å sette ting i perspektiv ser vi at Oslo i 2022 hadde:
 - 4 448 dødsmeldinger
 - 2 598 private skifter
 - 904 uskifteattester utstedt
 - 834 boer av liten eller ingen verdi, eller intet foretatt
 - Begjært 192 off. skifte opprettet, 162 gjennomført
- Via Egen Fremtid kan vi bidra med gjennomføring av hele dødsbobehandlingen som bo- og testamentsfullbyrder, eller praktisk og juridisk veiledning i enkeltspørsmål



Fremtidsfullmakt

- Utdrag fra SRFs årsmelding 2021
- Privatrettslige løsninger, alternativt til vergemål
- Noen tall om opprettelse og stadfestelse av fremtidsfullmakter
- Innledning hva er en fremtidsfullmakt
- Hvilken betydning har det at du oppretter en fremtidsfullmakt?
- Hvem kan opprette en fremtidsfullmakt?
- Hvem kan være fullmektig?
- Formkrav
- Når
- Hvorfor



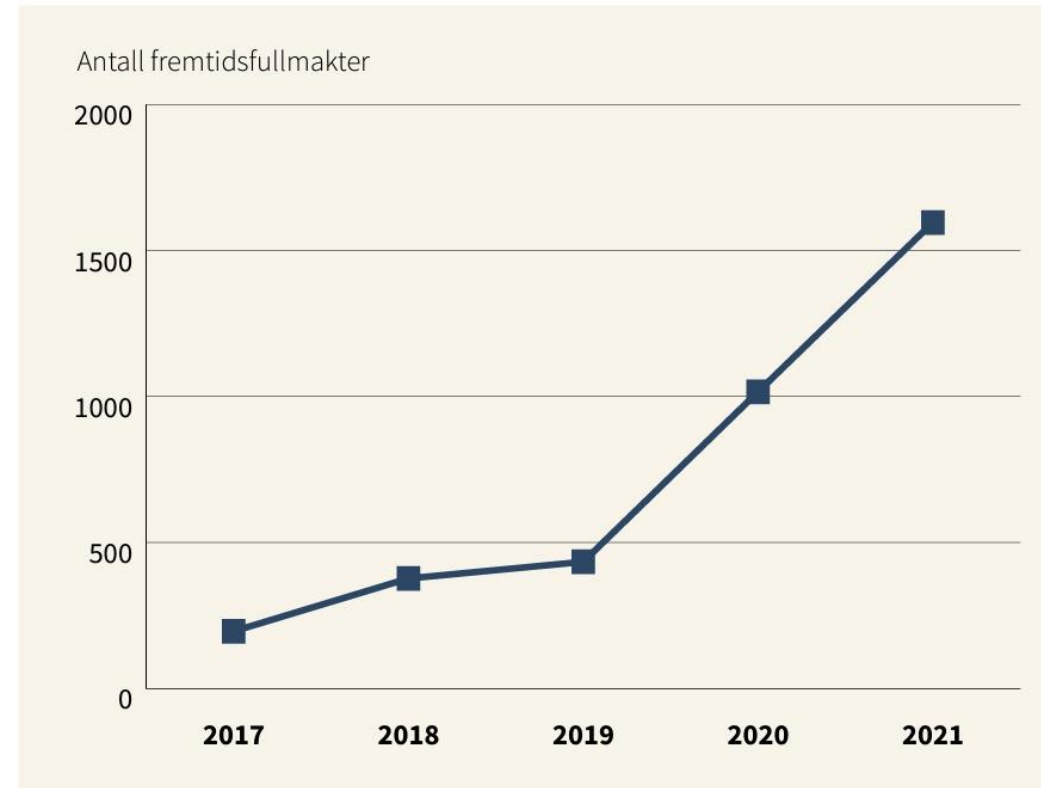
Tabell 3.1 - Utvikling i antall vergemål 2017-2021

| | 2021 | 2020 | 2019 | 2018 | 2017 |
|--|--------|--------|--------|--------|--------|
| Totalt antall vergemål (EMA ikke medregnet) | 64 732 | 64 292 | 63 299 | 64 457 | 67 105 |
| Sakstype «Voksne» | 42 561 | 42 281 | 41 452 | 41 849 | 40 465 |
| Opprettet nye vergemål for voksne | 6 325 | 7 667 | 6 349 | 7 579 | 7 623 |
| % av begjæringer om vergemål som blir vergemål | 72 | 76 | 76 | 80 | 85 |
| Fratakelse av rettslig handleevne | 296 | 280 | 236 | 224 | - |

De senere årene har SRF og statsforvalterne arbeidet med å informere om og fremme privatrettslige alternativer til vergemål, herunder fremtidsfullmakter, legalfullmakter og private fullmakter.

Trenden med en vesentlig økning i stadfestede fremtidsfullmakter har fortsatt fra om lag 1000 i 2020 til om lag 1 600 i 2021, jf. figur 3.1. Antall søknader som ikke fører til at det blir opprettet vergemål er også økende. Dette kan tyde på at mer informasjon og veiledning om alternativer til vergemål har hatt en effekt.

Figur 3.1 - Stadfesting av fremtidsfullmakter



De fleste fullmaktsgiverne er kvinner, med en fordeling på 70 % kvinner og 30 % menn. På det tidspunktet fullmakten ble opprettet, var fullmaktsgiverens gjennomsnittlige alder 82 år, med et spenn fra 52 år til 104 år.

For kvinner er gjennomsnittsalder 83 år, for menn var gjennomsnittsalder 80 år.

| ALDER PÅ TIDSPUNKT FOR OPPRETTELSE | | | |
|------------------------------------|---------|------|------|
| Alder | Kvinner | Menn | Alle |
| 50-59 år | 1 % | 3 % | 2 % |
| 60-69 år | 5 % | 13 % | 7 % |
| 70-79 år | 26 % | 29 % | 26 % |
| 80-89 år | 52 % | 48 % | 51 % |
| 90-99 år | 16 % | 7 % | 14 % |
| 100+ år | 0 % | 1 % | 0 % |

Det er flere privatrettslige løsninger, de mest kjente er:

- Vanlige fullmakt
- Vedvarende fremtidsfullmakt
- Legalfullmakt
- Fremtidsfullmakt (tema i dag)



Fremtidsfullmakt

§ 78. Definisjon

En fremtidsfullmakt er en fullmakt til én eller flere personer om å representere fullmaktsgiveren etter at fullmaktsgiveren på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser innen de områdene som omfattes av fullmakten.



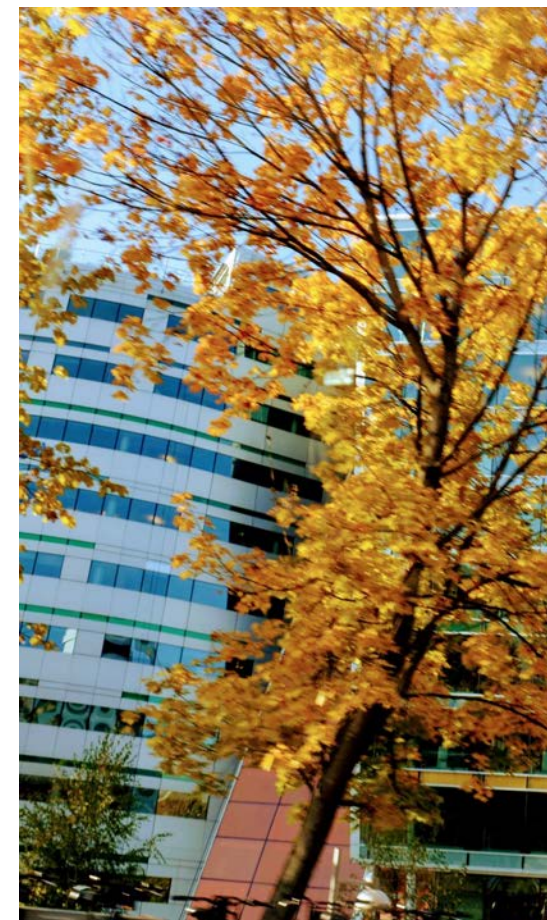
Hvilken betydning har det at du oppretter en fremtidsfullmakt?

- En fremtidsfullmakt kan helt eller delvis erstatte vergemål.
- En fremtidsfullmakt gir deg større grad av selvbestemmelse også etter at du ikke lenger er i stand til å ta stilling til spørsmål på egne vegne.



Hvilken betydning har det at du oppretter en fremtidsfullmakt?

- Dersom fremtidsfullmakten dekker behovene dine, blir det ikke nødvendig å oppnevne en verge selv om du en gang i fremtiden skulle bli så syk at du ikke lenger er i stand til å ivareta egne interesser.



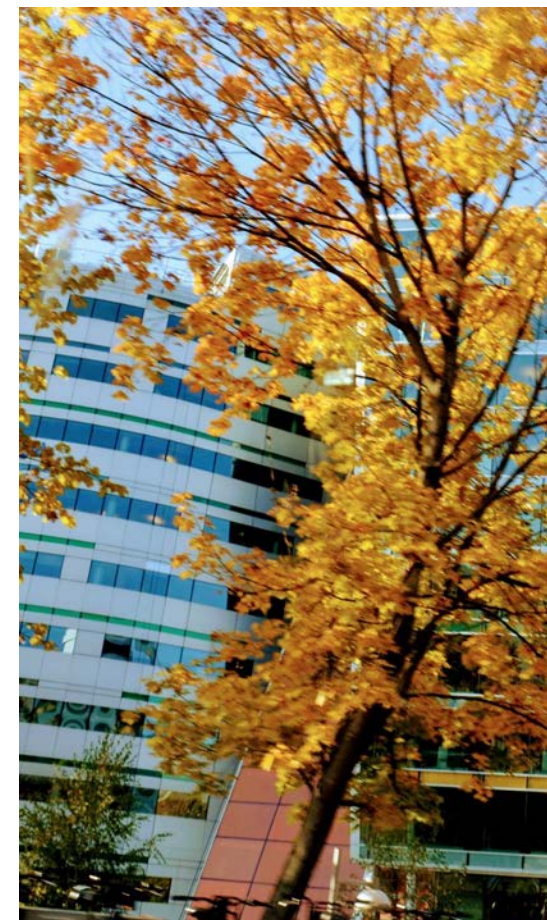
Hvem kan opprette en fremtidsfullmakt?

Du må ha fylt 18 år og ha evne til å forstå fullmaktens betydning. Det betyr at du må skrive fullmakten mens du ennå har full forståelse for innholdet i fullmakten du gir til en annen person. Så lenge du har denne forståelsen kan du også trekke tilbake en opprettet fremtidsfullmakt, eller velge å skrive en ny fremtidsfullmakt.



Hvem kan være fullmektig?

- En fullmektig må ha fylt 18 år på tidspunktet fremtidsfullmakten skal benyttes, og fullmektigen kan ikke selv ha verge.
- Fullmektigen må være én eller flere fysiske personer.



Når trer fremtidsfullmakten i kraft?

Vergemålsloven sier at fremtidsfullmakten trer i kraft når fullmaktsgiver «på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser» i forhold som er omfattet av fremtidsfullmakten.



Hvem bør vurdere fremtidsfullmakt?

- Alle «seniorer»?
- Ikke vent for lenge.
- Samtykkekompetanse!
- Legeerklæring ved tvil

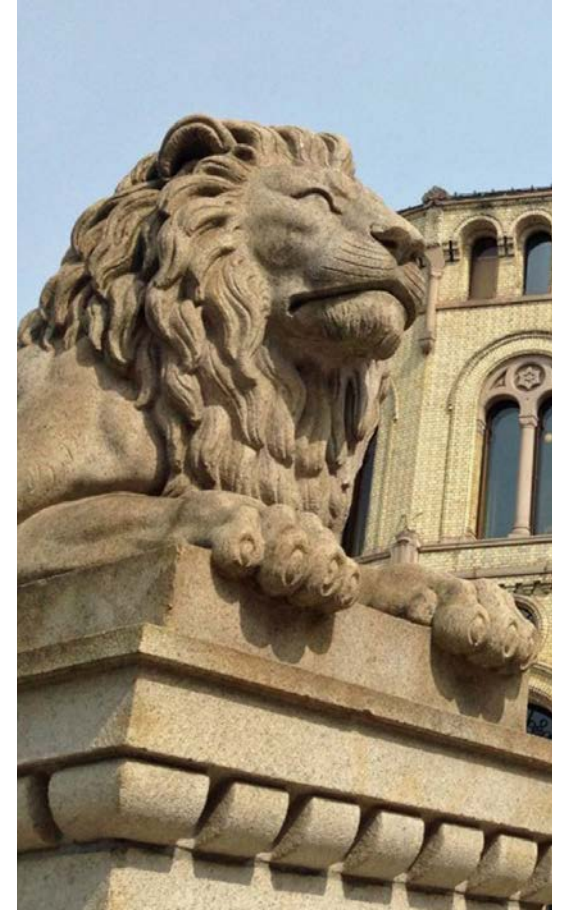


- Fullmaktsgiver
- Pårørende
- Helse- og omsorgspersonell m.fl. bør kjenne til at fremtidsfullmakt er mulig

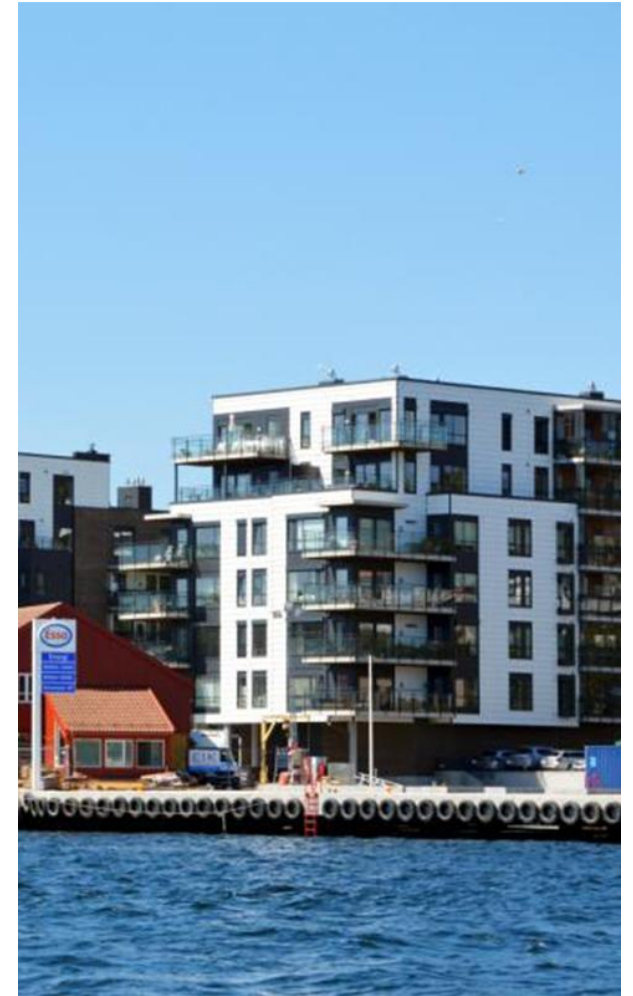


Formkrav

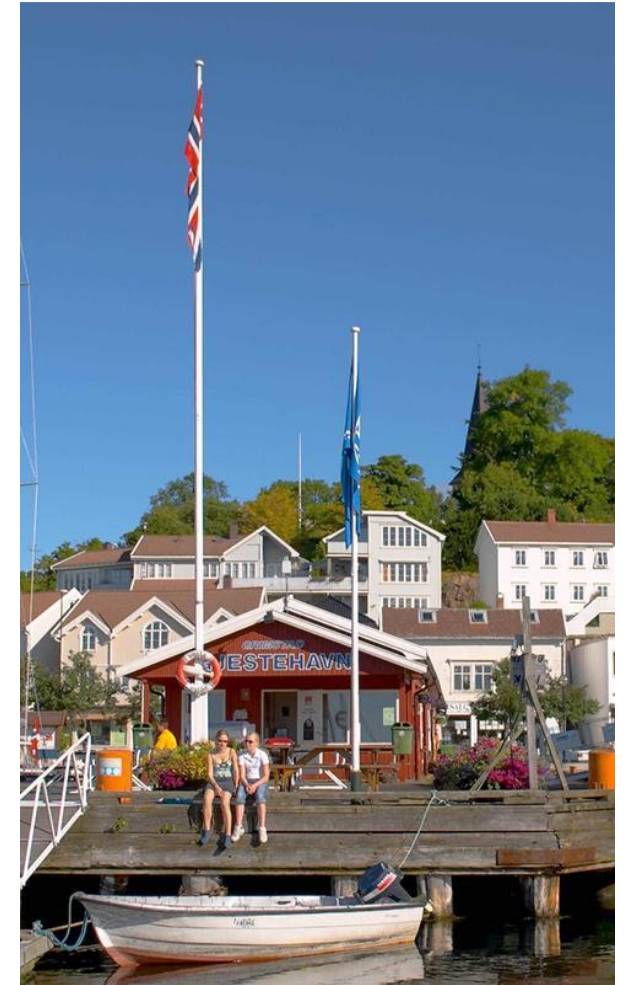
- Formkravene er de samme som ved opprettelse av testament
- To habile vitner
- Samtidighet
- Kunne gå god for vedkommendes tilstand
- Kunne gå god for at vedkommende som oppretter fullmakten forstår virkningen av dette
- Kunne gå god for at det ikke foreligger tvang



- En fremtidsfullmakt kan endres eller trekkes tilbake når som helst så lenge fullmaktsgiver har samtykkekompetanse
- Når fullmaktsgiver ikke lenger har samtykkekompetanse kan fullmakten ikke endres
- Dette må fullmaktsgiver vite



- Kan ikke endre testamenter
- Kan forskuttere dersom arvingene behandles likt
- Kan inngå avtale mellom arvingene om forskuttering
- Bør gjøres skriftlig, «alle» må være enig
- Oppnevne verge dersom fullmektigen(e) selv er arvinger)



Viktig å identifisere alle objekter som fullmektigen skal disponere over på en klar og tydelig måte:

- Bankkontonummer
- VPS - konto
- Andre verdipapirkonti
- Forsikringer
- Gjenstander
- Fast eiendom (seeiendom, kartverket)



Hva gjør du etter at fremtidsfullmakten er opprettet?

Per i dag er det ingen registreringsordning for fremtidsfullmakter. Fremtidsfullmakten skal ikke sendes til Statsforvalteren før den har trådt i kraft. Når fremtidsfullmakten har trådt i kraft, er det opp til fullmektigen om han eller hun ønsker å søke om **stadfesting** hos Statsforvalteren.



Vurder om du bør skaffe deg en legeerklæring

Dette er særlig viktig dersom du har en begynnende kognitiv svikt på det tidspunktet du underskriver fremtidsfullmakten. På den måten kan du unngå at det senere oppstår tvil om at du forstod fremtidsfullmaktens innhold og betydningen av å opprette en fullmakten.



Kan en fremtidsfullmakt forhåndsgodkjennes av Statsforvalteren?

Statsforvalteren kan ikke forhåndsgodkjenne en fremtidsfullmakt. Som fullmaktsgiver har du selv ansvar for at fremtidsfullmakten er gyldig opprettet, og at den dekker ditt fremtidige hjelpebehov og ønske om bistand. Hvis fullmakten skrives noe tid før den eventuelt trer i kraft, kan det være fornuftig å lese gjennom fremtidsfullmakten med jevne mellomrom.



Takk for oppmerksomheten

Pål Hamre Ness: 900 83 780

Anne Kari Vindenes: 930 55 508

Einar Carlsen 900 12 462

e-post: post@egenfremtid.no

